

Zajištění podpory nákupu elektronických informačních zdrojů po roce 2012

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

1. MŠMT

- a. zajistilo otevření programu na podporu nákupu elektronických informačních zdrojů (EIZ) v rámci OP VaVpl (PO 3, výzva 4.3). Program na roky 2013 – 2019 předpokládal dobu financování 30 měsíců (s předpokladem čerpání v letech 2013 až 2015) a s následnou povinnou dobou udržitelnosti pět let. Příjemci podpory tohoto programu mohou být **pouze mimopražské instituce**, a to pouze na EIZ z prvních sedmi priorit aplikovaného VaV (biologické a ekologické aspekty udržitelného rozvoje, molekulární biologie a biotechnologie, energetické zdroje, materiálový výzkum, konkurenceschopné strojírenství, informační společnost, bezpečnost a obrana), tzn. **společenské vědy, umění a další** jsou z podpory **vyloučeny**;
 - b. doporučilo potenciálním příjemcům, aby si rezervovali část nárokovaných finančních prostředků i na klíčové a nákladné zdroje oblasti STM (Elsevier Science, Springer, J. Wiley) a citační databáze Web of Science a Scopus, které doposud centrálně zajišťovala NTK a KNAV;
 - c. následně však v Příručce pro žadatele operačního programu výzkum a vývoj pro inovace 2007–2013 prioritní osa 3 (verze 3.1 účinná od 21. 11. 2011) uvedlo, že *V případě Výzvy 4.3 bude finančně efektivní a žádoucí předplatit licence k elektronickým informačním zdrojům (EIZ) na více let do budoucna, kdy toto období může zahrnovat dobu realizace a část doby udržitelnosti - maximálně ale první 3 roky od ukončení realizace projektu, přičemž v tomto případě budou licence k EIZ financovány do výše 100 % způsobilých výdajů.*
2. MŠMT připravilo komplementární program „Informace – základ výzkumu“ na léta 2013 – 2019, kde byly roční objemy financování naplánovány tak, aby pokryly
- a. v letech 2013 a 2014 potřeby těch příjemců, kteří se nemohli ucházet o podporu v rámci OP VaVpl, tj. **pražských institucí a žadatelů ze společenskovedních a uměleckých oborů**;
 - b. v letech 2015 – 2019 potřeby příjemců dotací z OP VaVpl na zajištění udržitelnosti;
 - c. s ohledem na doporučení RVVI (viz B.1.) předložilo vládě ke schválení program pouze na roky 2013 – 2017.

B. AKVŠ

1. Prostřednictvím prof. Málka zajistila v doporučení RVVI zkrácení programu „Informace – základ výzkumu“ pouze do roku 2017, tím zkrátila dobu na přípravu nového efektivního – rovněž návrhem prof. Málka doporučeného – modelu distribuce podpory pořizování EIZ. Přitom již nebylo pamatováno na efektivnější (tj. rovnoměrné s cca 10 % růstem) časové rozložení celkového objemu financí programu.
2. AKVŠ v rozporu s původním doporučením MŠMT (viz A.1.b.), avšak v souladu s dikcí Příručky (viz A.1.c)
 - a. doporučila svým členům využít objem podpory z programu OP VaVpl na financování nikoliv pouze předpokládaných 30 měsíců, nýbrž na celé zkrácené (viz B.1) období 2013 – 2017, tj. včetně udržitelnosti;

- b. doporučila – s ohledem na nedostatečné prostředky spotřebované na „udržitelnost“ (viz B.2.a.) – nenárokovat prostředky pro pořízení zdrojů STM (viz A.1.b).

C. Důsledky pro informační zabezpečení VaVal

1. Mimopražští potenciální příjemci podpory z programu OP VaVpl budou mít – pokud jejich projekty uspějí – zajištěny požadované EIZ do roku 2017 s tím, že
 - a. ne všichni dosavadní mimopražští uživatelé EIZ, přestože se kvalifikují podle priorit aplikovaného VaV (viz A.1.a), byli přizváni do „konsorcií“;
 - b. sami nemají jistotu, že budou mít k dispozici zdroje STM, neboť objem prostředků v programu „Informace – základ výzkumu“ počítal s jejich nároky až v letech 2015-2017.
2. Pražští potenciální příjemci podpory a všichni potenciální příjemci podpory ze společenskovedních oborů z programu „Informace – základ výzkumu“ mají (zejména v letech 2013 a 2014) k dispozici pouze **nedostačující objem finančních prostředků**. Pokud alespoň někteří nebudou schopni zvýšit svůj vklad do nákupu EIZ, hrozí, že ještě před koncem roku 2013 ztratí přístup ke sjednaným zdrojům.
3. Vzhledem k tomu, že mimopražští potenciální příjemci podpory z programu OP VaVpl si zajistili financování EIZ až do konce období programu „Informace – základ výzkumu“, jsou prostředky alokované v tomto programu na léta 2015 – 2017 nadhodnocené.
4. Časový tlak a nedostatečná vzájemná komunikace mimopražských vysokých škol, odborů MŠMT připravujících komplementární programy „OP VaVpl 4.3 PO3“ a „Informace – základ výzkumu“ i potenciálních spolupříjemců vedla
 - a. k destrukci původního plánu MŠMT na zajištění financování informační infrastruktury VaVal;
 - b. k ohrožení některých mimopražských ústavů AV ČR a výzkumných organizací mimo vysoké školy, neboť nebyly přizvány k účasti v konsorciích;
 - c. k ohrožení všech pražských příjemců podpory a všech příjemců podpory ze společenskovedních a uměleckých oborů tím, že není zajištěno dofinancování podpory pro Prahu a tyto obory z prostředků OP VaVpl.
5. Vyjednávací pozice potenciálních příjemců podpory z programu „Informace – základ výzkumu“ se v důsledku výše uvedeného drasticky zhoršila.

Závěr

Pro budoucí efektivní celostátní zajištění kvalitní úrovně informační infrastruktury pro VaVal je žádoucí vytvořit orgán s dostatečnými pravomocemi, schopný komunikovat a rozhodovat na potřebné znalostní a kompetenční úrovni. Současné problémy ukazují, že mimopražští potenciální příjemci podpory z programu OP VaVpl byli bez dostatečných zkušeností a v nestabilním terénu postaveni do mimořádně náročné situace, na kterou nebyli v řadě ohledů připraveni. Časově a věcně dalekosáhlá rozhodnutí musí přináležet dostatečně vysoko postaveným manažerům vysokých škol, AV ČR a dalších výzkumných organizací – viz příložený návrh na zřízení národního centra pro informační podporu výzkumu CzechElib.

Praha, 24. 9. 2012, Martin Svoboda (NTK)